

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 3Sžo/124/2015
Identifikačné číslo spisu: 8011200852
Dátum vydania rozhodnutia: 23.11.2016
Meno a priezvisko: JUDr. Ivan Rumana
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2016:8011200852.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci navrhovateľa: Kúpele Horný Smokovec, s.r.o., so sídlom Horný Smokovec 2, Výšoké Tatry, právne zastúpeného: Barger Prekop s.r.o., Advokátska kancelária, so sídlom, Aupark Tower, Eisteinova 24, Bratislava proti odporcovi: Mesto Výšoké Tatry, Starý Smokovec 1, Starý Smokovec, Výšoké Tatry, právne zastúpeného advokátom Františkom Komkom, so sídlom Hlavná 27, Prešov, za účasti: 1/ Literárny fond, Grösslingova 55, Bratislava, 2/ P. A., J., 3/ F. A., O., 4/ P. A. O., o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia odporcu č. 512-4/2011 zo dňa 30. augusta 2011, v konaní o odvolaní odporcu proti rozsudku Krajského súdu v Prešove č. k. 2S/39/2011-111 zo dňa 25. februára 2015 v časti týkajúcej sa náhrady trov konania, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Prešove č. k. 2S/39/2011-111 zo dňa 25. februára 2015 v časti týkajúcej sa náhrady trov konania p o t v r d z u j e.
Navrhovateľovi náhradu trov odvolacieho konania n e p r i z n á v a.

Odôvodnenie

Krajský súd v Prešove rozsudkom č. k. 2S/39/2011-111 zo dňa 25. februára 2015 zrušil rozhodnutie č. 512 - 4/2011 zo dňa 30. augusta 2011, ktorým odporca vyjadril nesúhlas s osadením závory - reťazovej zábrany na verejnej účelovej komunikácii s obmedzením jestvujúcim dopravným značením DZ č. B1 + E12, "okrem vozidiel kúpeľných hostí a dopravnej obsluhy", pri vstupe na komunikáciu z dôvodu zachovania charakteru verejnej komunikácie podľa § 22 zákona č. 135/1961 Zb. v znení neskorších predpisov, podľa § 250j ods. 2 písm. b) O.s.p. a vec vrátil odporcovi na ďalšie konanie.

Súčasne s rozhodnutím vo veci samej uložil odporcovi povinnosť nahradiť navrhovateľovi trovy konania vo výške 1.342,30 €. Výrok o trovách konania odôvodnil poukazom na ust. § 250k ods. 1 O.s.p., § 11 ods. 4, § 14 ods. 1 vyhlášky č. 655/2004 Z.z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov.

Voči výroku o náhrade trov konania podal odporca v zákonom určenej lehote odvolanie. Žiadal, aby odvolací súd zmenil výrok o náhrade trov konania tak, že náhradu trov účastníkom neprizná. Podľa jeho názoru, rozhodnutie Krajského súdu v Prešove vo výroku o náhrade trov konania vychádza z nesprávneho právneho posúdenia. Poukázal na ustanovenie § 250k, § 142 a nasl. O.s.p. a vyjadril názor, že aj v tomto prípade je možné úspešnému účastníkovi konania priznať iba náhradu účelne vynaložených

trov na uplatňovanie alebo bránenie práva. Súd môže zároveň upustiť od priznania náhrady trov konania, ak sú tu dôvody hodné osobitného zreteľa.

Podľa jeho názoru mohol v danom prípade súd rozhodnúť o žalobe podľa § 250f ods. 3 O.s.p. bez nariadenia pojednávania a zrušiť rozhodnutie správneho orgánu podľa § 250j ods. 3 O.s.p. Vyjadril názor, že nebola potrebná osobná účasť zástupcu navrhovateľa na pojednávaní a trovy vzniknuté jeho účasťou neboli účelne vynaložené. Za účelne vynaložené trovy považuje odporca úkony: prevzatie a príprava právneho zastúpenia, podanie žaloby, podanie opravného prostriedku proti uzneseniu Krajského súdu v Prešove, zaplatenie súdneho poplatku. Uviedol tiež, že podľa ustálenej súdnej praxe sú obce oslobodené od platenia súdnych poplatkov podľa § 4 ods. 2 písm. b) zákona o súdnych poplatkoch. Keďže odporca pri svojej rozhodovacej činnosti plnil úlohy súvisiace so zabezpečovaním verejných potrieb a záujmov občanov, bolo možné podľa § 150 O.s.p. upustiť od priznania náhrady trov konania z dôvodov hodných osobitného zreteľa. V danom prípade môže účastník uhradiť náhradu trov len s veľkými ťažkosťami v dôsledku rozpočtovej situácie miest a obcí, ktoré sú v súčasnom období prevažne deficitné a nemôžu riadne a včas uhrádzať všetky svoje záväzky. Žiadal preto prihliadnuť na ustanovenie § 150 O.s.p. a nepriznať účastníkom náhradu trov konania.

S odvolaním odporcu vyjadril navrhovateľ vo svojom písomnom stanovisku nesúhlas a uviedol, že trovy účasti právneho zástupcu na súdom nariadených pojednávaniach sú účelne vynaloženými trovami konania. Možnosť účasti právneho zástupcu na nariadenom súdom pojednávaní je potrebné považovať za jednu zo základných a najúčelnejších platforiem pre realizáciu práva na obhajobu a riadne presadzovanie uplatneného žalobného nároku. Navyše, súd v predvolaniach na pojednávanie uviedol, že pokladá za potrebné účastníka v konaní vypočuť. Účasť navrhovateľa, resp. jeho právneho zástupcu na pojednávaniach bola nevyhnutná a účelná. Oslobodenie odporcu od súdnych poplatkov ho nezbavuje povinnosti nahradiť trovy konania. Odporca nepredložil žiaden dôkaz o jeho zlej ekonomickej situácii, ktorá by odôvodňovala aplikáciu § 150 O.s.p., naopak, odporca je mestom, pre ktoré je charakteristický prekvitajúci turistický ruch a javí sa nepravdepodobným, že náhrada trov konania by mohla mať reálny negatívny doklad na schopnosť odporcu uhrádzať svoje záväzky a narušiť jeho ekonomickú situáciu. Všetky trovy konania vznikli v dôsledku hrubého zásahu odporcu do procesných práv navrhovateľa v konaní, ktoré viedol, a preto by mal niesť za svoje nezákonné konanie následky. Žiadal napadnutý výrok o náhrade trov konania potvrdiť.

Najvyšší súd Slovenskej republiky v odvolacom konaní postupoval v zmysle ust. § 492 ods. 2 zákona č. 162/2015 Z. z. (Správny súdny poriadok), účinného od 01.07.2016, podľa ktorého sa odvolacie konania podľa piatej časti Občianskeho súdneho poriadku, začaté pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona dokončia podľa doterajších predpisov, t.j. podľa zákona č. 99/1963 Zb., Občiansky súdny poriadok (O.s.p.).

Odvolacie konanie v tomto prípade začalo dňom doručenia odvolania súdu, dňa 30.3.2015, t.j. počas účinnosti Občianskeho súdneho poriadku.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 O.s.p.) preskúmal napadnutý rozsudok, v rozsahu odvolania t.j. v časti o náhrade trov konania, bez nariadenia pojednávania (§ 250ja ods. 2 veta prvá O.s.p.) a zistil, že odvolaniu odporcu nie je možné priznať úspech.

Podľa § 250k ods. 1 O.s.p. ak mal žalobca úspech celkom alebo sčasti, súd mu proti žalovanému prizná právo na úplnú alebo čiastočnú náhradu trov konania. Ak bolo rozhodnutie správneho orgánu zrušené z dôvodu podľa § 250j ods. 3, súd žalobcovi prizná úplnú náhradu trov konania. Môže tiež rozhodnúť, že sa náhrada trov celkom alebo sčasti neprizná, ak sú na to dôvody hodné osobitného zreteľa.

Žalovaný - odporca v podanom odvolaní neuviedol žiaden relevantný dôvod, ktorý by bol hodný osobitného zreteľa pri rozhodovaní o náhrade trov konania. Takýto dôvod nevyplýval ani z predchádzajúcich okolností správneho konania.

Odporca argumentoval, že dôvodom hodným osobitného zreteľa pre rozhodnutie o trovách konania je okolnosť, že vo veci konal v záujme zabezpečovania verejných potrieb a záujmov občanov. Ako vyplýva z už ustálenej súdnej praxe, pri posudzovaní okolností hodných osobitného zreteľa treba prihliadať na osobné, majetkové, zárobkové a iné pomery všetkých účastníkov konania a všimnúť si aj okolnosti, ktoré viedli účastníkov k uplatneniu práva na súde a ich postoj v konaní.

V danom konaní pred súdom prvého stupňa nebolo preukázané, že rozhodnutie odporcu sa týkalo verejnej účelovej komunikácie, a teda že jeho vydaním boli zabezpečované verejné potreby a záujmy občanov. Navrhovateľ v podanej žalobe poukázal na privátny charakter komunikácie, ktorej sa

rozhodnutie odporcu týkalo, jeho bránenie práva nebolo účelové, čo vyplýva aj z výsledku konania v merite veci.

Odvolačný súd v konaní nezistil okolnosti v postoji účastníkov konania, ktoré by odôvodňovali nepriznanie náhrady trov konania úspešnému navrhovateľovi.

Súd v danom prípade nemohol prihliadnuť ani na skutočnosť, že odporca je podľa § 4 ods. 2 písm. a) zákona č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov v znení neskorších predpisov (ďalej len zákon o súdnych poplatkoch), oslobodený od platenia súdneho poplatku. Platenie súdneho poplatku a náhrada trov konania na základe rozhodnutia súdu sú samostatné, rozdielne a nezameniteľné inštitúty podliehajúce rozdielnej právnej úprave.

Platenie súdnych poplatkov poplatníkmi v zmysle úpravy zákona o súdnych poplatkoch má najmä fiskálny význam pre štátny rozpočet a ich účelom je aspoň čiastočná úhrada nákladov spojených so súdnym konaním zo strany účastníkov konania, navrhovateľov poplatkového úkonu (napr. poplatok za návrh, odvolanie a pod.). Aby inštitút súdnych poplatkov neprímerane nezasahoval do práva na súdnu a inú právnu ochranu zakotveného aj v článku 46 Ústavy Slovenskej republiky, zákon o súdnych poplatkoch v ustanovení § 4 ods. 1 taxatívne vymenúva konania, ktoré sú od súdneho poplatku oslobodené ex lege (zákonné vecné oslobodenie) a v ustanovení § 4 ods. 2 osoby, ktoré sú od poplatku oslobodené ex lege (zákonné osobné oslobodenie).

Trovy konania sú najmä hotové výdavky účastníkov a ich zástupcov, včítane súdneho poplatku, ušlý zárobok účastníkov a ich zákonných zástupcov, trovy dôkazov, odmena notára za vykonávané úkony súdneho komisára a jeho hotové výdavky, náhrada výdavkov právnickej osoby, ktorá je oprávnená zastupovať v konaní podľa osobitného predpisu, odmena správcu dedičstva a jeho hotové výdavky, tlmočné a odmena za zastupovanie, ak je zástupcom advokát (§ 137 O.s.p.). Súdny poplatok teda predstavuje len jednu zo zložiek trov konania, ktorý sa stáva súčasťou trov konania v momente, ako ich účastník v zmysle zákona zaplatil.

Účastníkovi, ktorý mal vo veci plný úspech, súd prizná náhradu trov potrebných na účelné uplatňovanie alebo bránenie práva proti účastníkovi, ktorý vo veci úspech nemal (§ 142 ods. 1 O.s.p.). Žalovaný v posudzovanom konaní nemal úspech v konaní, preto mu bola súdom uložená povinnosť uhradiť úspešnému účastníkovi konania trovy, ktoré mu vznikli v súvislosti s uplatňovaním svojho práva súdnou cestou.

Okolnosť, že žalovaný by bol v prípade podania návrhu vo veci verejného a spoločensky prospešného záujmu oslobodený od platenia súdneho poplatku (§ 4 ods. 2 písm. b) zákona o súdnych poplatkoch), nemá vplyv na procesný princíp, podľa ktorého je neúspešný účastník povinný úspešnému účastníkovi konania hradiť jeho trovy.

Odporca v podanom odvolaní len všeobecne poukázal na ekonomickú situáciu miest a obcí, avšak nepredložil žiaden dôkaz preukazujúci likvidačný účinok uhradenia priznaných trov konania navrhovateľovi na aktuálnu ekonomickú situáciu odporcu. Za účelom preukázania svojej finančnej situácie a vplyve úhrady trov konania úspešnému účastníkovi na riadne zabezpečenie plnenia povinností Mesta Vysoké Tatry, odporca nepredložil žiaden dôkazný prostriedok, na ktorý by bolo možné prihliadať pri rozhodovaní o trovách konania. Z jeho strany neboli produkované žiadne doklady, ktoré by súd mohol akceptovať ako dôvody hodné osobitného zreteľa v majetkovej - finančnej oblasti odporcu pre nepriznanie náhrady trov. Je potrebné vziať pri tom do úvahy, že odporca, Mesto Vysoké Tatry, má zriadený interný majetkovoprávny odbor za účelom zabezpečovania právnej agendy mesta a poskytovanie právnej pomoci orgánom mesta a ďalším orgánom zriadeným na zabezpečenie úloh samosprávy a napriek existencii stáleho odborného, právneho útvaru, je schopný si finančne zabezpečiť aj ďalšiu externú, právnu pomoc prostredníctvom advokáta. Uvedené konanie odporcu nenasvedčuje preto takej nepriaznivej ekonomickej situácii, ktorá by mohla byť dôvodom hodným osobitného zreteľa podľa § 250k ods. 1 tretia veta O.s.p.

Podľa Nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky č. k. III. ÚS 212/09-26 z 10.11.2009, „Ustanovenie § 250k O.s.p. umožňuje súdu, aby v rámci svojho uváženia v medziach tohto zákonného ustanovenia priznal tomu účastníkovi, ktorému inak patrí náhrada trov konania, túto náhradu len sčasti. Zákon ako dôvod na použitie uvedeného ustanovenia uvádza okolnosti hodné osobitného zreteľa, ktoré zákon neuvádza ani exemplifikatívne, čo však neznamená, že tým vytvára priestor na voľnú úvahu súdu. Hranice sudcovskej úvahy sú dané účelom právnej úpravy náhrady trov konania, ktorá jej nepriznanie

alebo priznanie len sčasti úspešnému účastníkovi pripúšťa len ako výnimku zo všeobecného procesného princípu zodpovednosti za výsledok sporového konania“.

Právo úspešného účastníka na náhradu trov konania je imanentnou súčasťou práva na súdnu ochranu zakotveného v článku 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky. Obsahom základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 a 4 Ústavy Slovenskej republiky je aj to, že účastník konania, ktorý v konaní, spravidla v spore, uspel, má zásadne právo na to, aby sa mu nahradili všetky trovy, ktoré zaplatil vo vecnej súvislosti s uplatnením tohto základného práva.

Rozhodovaním o náhrade trov konania môže súd zasiahnuť aj do základného práva vlastniť podľa čl. 20 ods. 1 ústavy.

Ústavný súd v tejto súvislosti v odôvodnení svojho rozhodnutia (nález Ústavného súdu Slovenskej republiky zo 17. decembra 2004 sp. zn. II. ÚS 31/04) uviedol: Pri tomto výklade treba venovať pozornosť zmyslu a účelu inštitútu náhrady trov konania. Výklad náhrady trov konania nesmie obmedzovať, resp. brániť v reálnom uplatnení základného práva zaručeného v čl. 20 ods. 1 ústavy a v čl. 1 Dodatkového protokolu. Zmyslom a účelom náhrady trov konania v konaní pred všeobecným súdom (vrátane pred exekučným súdom) je poskytnúť úspešnému účastníkovi alebo účastníkovi, ktorému to priamo priznáva zákon (v tomto prípade sa súdny exekútor považuje za účastníka konania pre ten úsek konania, v ktorom sa rozhoduje o jeho nároku na náhradu trov konania), náhradu tých trov konania, ktoré vo vecnej a časovej súvislosti s konaním musel alebo bude musieť nepochybné zaplatiť, pričom by ich nemusel zaplatiť, ak by tu nebolo konanie pred všeobecným súdom. Výnimky z tohto pravidla musí ustanoviť zákon (čl. 46 ods. 4 a čl. 51 ods. 1 ústavy)“.

V danom prípade je nutné konštatovať, že navrhovateľ nepodal nedôvodnú žalobu, z jeho strany došlo len k bráneniu svojho práva v dôsledku konania odporcu, ktorý vydal nepreskúmateľné rozhodnutie pre nedostatok dôvodov. Trovy konania navrhovateľa teda vznikli v priamej príčinnej súvislosti s konaním odporcu. Na základe uvedeného sa senát odvolacieho súdu stotožnil s názorom súdu prvého stupňa o priznaní náhrady trov konania úspešnému žalobcovi.

V danom prípade trovy úspešného účastníka konania pozostávali zo zaplatených súdnych poplatkov a nákladov za právne zastúpenie advokátom.

Podľa § 246c ods. 1 veta prvá O.s.p. pre riešenie otázok, ktoré nie sú priamo upravené v tejto časti, sa použijú primerane ustanovenia prvej, tretej a štvrtej časti tohto zákona.

Ako zástupcu si účastník môže vždy zvoliť advokáta. Plnomocenstvo udelené advokátovi nemožno obmedziť. Advokát je povinný účelne využívať všetky zákonom pripustené prostriedky a spôsoby poskytovania právnej pomoci účastníkovi, ktorého zastupuje. Advokát je oprávnený dať sa zastupovať iným advokátom ako ďalším zástupcom, prípadne advokátskym koncipientom, ktorého zamestnáva (§ 25 ods. 1, 2, 3 O.s.p.).

Podľa § 149 ods. 1 O.s.p. ak advokát zastupoval účastníka, ktorému bola prisúdená náhrada trov konania, je ten, ktorému bola uložená náhrada týchto trov, povinný zaplatiť ju advokátovi.

Podľa čl. 47 ods. 2 Ústavy, každý má právo na právnu pomoc v konaní pred súdmi, inými štátnymi orgánmi alebo orgánmi verejnej správy od začiatku konania, a to za podmienok ustanovených zákonom.

Podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy, každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietahov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom.

Odňatím možnosti konať pred súdom sa rozumie postup súdu, ktorým by znemožnil účastníkovi konania realizáciu tých procesných práv, ktoré mu Občiansky súdny poriadok dáva. Takýmto procesným právom účastníka je i právo na právne zastúpenie advokátom, prostredníctvom ktorého realizuje svoje práva ako i právo byť prítomný, či už osobne alebo prostredníctvom zvoleného zástupcu, na verejnom prerokovaní jeho veci.

Je vo výlučnej právomoci súdu posúdiť, či je v prejednávanej veci vhodné vydať rozhodnutie bez nariadenia pojednávania, ak to účastníci zhodne navrhli, alebo vyjadrili súhlas s prejednaním veci bez nariadenia pojednávania.

Z obsahu spisu odvolací súd zistil, že v danom prípade neboli splnené podmienky na rozhodnutie veci bez nariadenia pojednávania v zmysle úpravy v ust. § 250f O.s.p. z dôvodu, že účastníci konania takýto postup nenavrhli a nedošlo ani k zrušeniu rozhodnutia odporcu podľa ust. § 250j ods. 3 O.s.p.

Bolo právom navrhovateľa, osobne, resp. prostredníctvom zvoleného právneho zástupcu sa zúčastniť na nariadených pojednávaniach a ústne sa vyjadriť. Účasť právneho zástupcu navrhovateľa na pojednávaniach nariadených súdom a vznik nákladov spojených s touto účasťou, preto nemožno

považovať za náklady, ktoré neboli účelne vynaložené.

Krajský súd v Prešove priznal úspešnému žalobcovi náhradu trov konania spočívajúcich v zaplatených súdnych poplatkoch 66 € za podaný návrh, 70 € za podané odvolanie a odmene advokáta - právneho zástupcu žalobcu.

Náklady právneho zástupcu navrhovateľa pozostávali z odmeny za právne úkony: prevzatie a príprava právneho zastúpenia v roku 2011 (57 €), vypracovanie a podanie opravného prostriedku z 31.10.2011 (57 €), účasť na pojednávaní dňa 19.04.2013 (60,07 €), podanie odvolania proti uzneseniu Krajského súdu v Prešove zo dňa 07.06.2013 (30,04 €), účasť na pojednávaní dňa 25.02.2015 (64,54 €). Súd okrem náhrady za uvedené úkony priznal navrhovateľovi 20 % DPH z priznanej odmeny (53,73 €), paušálnu náhradu výdavkov (46,60 €), cestovné náhrady súvisiace s účasťou na dvoch pojednávaniach spočívajúce v použití motorového vozidla (357,50 €), spotrebovanie pohonných hmôt (95,11 € + 65,94 €), náhradu za stratu času (318,84 €). Odmena a náhrady advokáta boli určené v zmysle § 11 ods. 4, § 14 ods. 1 vyhlášky č. 655/2004 Z.z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov.

Neušlo pozornosti odvolacieho súdu nesprávne určenie sadzby tarifnej odmeny prvostupňovým súdom, pretože navrhovateľovi prislúchala náhrada trov za právne zastúpenie za jednotlivé úkony právnej pomoci v sadzbe určenej v § 11 ods. 4 prvá veta vyhlášky číslo 655/2004 Z.z., v rozsahu 1/6 z výpočtového základu, pretože základná sadzba tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby je jedna šestina výpočtového základu vo veciach zastupovania v konaniach podľa piatej časti Občianskeho súdneho poriadku tak, ako bola navrhovateľom vyúčtovaná podaním doručeným súdu dňa 05.03.2015. Výška odmeny - jej zníženie prvostupňovým súdom na 1/13 výpočtového základu však nebola zo strany navrhovateľa napadnutá odvolaním, a preto otázka zníženia vyúčtovanej sadzby súdom na 1/13 výpočtového základu za jednotlivé úkony právneho zástupcu, nebola predmetom prieskumu odvolacieho súdu

O náhrade trov odvolacieho konania odvolací súd rozhodol podľa § 224 ods. 1 O.s.p. v spojení s § 246c veta prvá O.s.p. a § 250k ods. 1 O.s.p. tak, že úspešnému žalobcovi právo na náhradu trov konania nepriznal, keďže v konaní si náhradu trov konania v lehote podľa § 151 ods. 1 O.s.p. ani po výzve súdu, neuplatnil.

Toto rozhodnutie prijal Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte pomerom hlasov 3:0 (§ 3 ods. 9 zákona č. 757/2004 Z.z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení účinnom od 1. mája 2011).

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu opravný prostriedok nie je prípustný.